

SISZÁNTÓ

ELŐFIZETÉSI ÁRA

A kiadóhivatalban átvéve.
Egész évre 10 k.
Negyedévre 4 "
Helyben házhoz hordva.
Egész évre 20 kor.
Negyedévre 5 "
Vidékre postán szállítva.
Egész évre 24 kor.
Negyedévre 6 "
Egyes szám ára 8 fillér.

Politikai
napilap

Megjelenik minden nap, ahétféle és
Ünnep utáni napok kivételével.
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Szilágyi Dezső-u. 8.
A szerkesztőség kéziratok vissza-
adására vagy megőrzésére nem
vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadó-
hivatalhoz intézendők.

XXI. évfolyam 5. szám.

Nagyvárad.

Péntek 1915 január 8.

A világháború állása.

Stockholm, január 7. Az Aftenbladet a németeknek a világháborúban való kilátásairól a következő érdekes fejtegetéseket közli:

Most, hogy a világháború immár több, mint öt hónapja tart, egy máris teljesen bizonyos: az orosz csapatok megleknek Németországba való önlése, amely elé Anglia és Franciaország oly reményteljesen tekintett, hirtelen megszűnt. Az orosz offenzíva újra felvétele most lehetetlen és ha majd Hindenburg végez az oroszokkal, a németek a világ legjobban bevált csapatainak szá-

zeiret viszi a keleti harcsterről a nyugatira, hogy a németiség javára való döntést sietessék.

Ez az utóbbi nem fog tulsoká magára vártni. Oroszország Ausztriát és Magyarországot nem összeomlottak, hanem szilárdabban összerótnak fogja látni. Franciaország revansterve sohasem éri meg Elzasz Lotharingia visszahódítását, sőt az is kétséges, vajjon Franciaország északkeleti részének bányavidékeit meg fogja e tartathatni és Anglia ezentúl a német birodalom lobogóját vetélytársként lesz kénytelen tűrni a tengeren. (Bud. Tud)

Az oroszok visszavonulnak Ungban.

Ungvár, január 7. Csapatunk bevonultak az oroszok által elhagyott Csontosra. Ennél a visszavonulásnál is meglepő az, hogy az oroszok Havasközt is feladták és a hegyek közt vonulnak a határ felé.

Az Ung kiadásáról állítólag Fenyvesvölgyről eredő hírek terjedtek el, a melyek azonban merő kombinációk, mert Fenyvesvölgyre az oroszok nyomában még senki sem ment be.

A vonat már egész Nagybereznáig közlekedik.

Csapatunk Nagybereznától északra kitűnő pozíciót foglaltak el az Ung völgyében. A Fenyvesvölgy előtti Malomrétnél a Lyuta völgyében Havasköznél van az oroszok legközelebb eső védelmi állása. A Réthely és Malomrét közötti területen nincs ellenség. Csontos szabad. Az őrzáratok apró csatározásától eltekintve négy nap alatt egyetlenegy puskalövés sem esett. Jelenleg az oroszok két gyaloghadosztálya és egy cserkesz lovas hadosztálya tartja megszállva Ungmege északi részét.

A pápa békeakciója.

Róma, január 7. Az Osservatore Romano a német császárnak a pápához intézett táviratát közli, melyben a császár üdvözli a pápát nemes elhatározása alkalmából és kijelenti, hogy szívesen járul ahhoz az emberbaráti indítványhoz, mely a katonai szolgálatra képtelen hadifoglyok kicserélését célozza. Miklós cáer újból biztosította a pápát nagyrabecsüléséről és szimpatiajáról.

Róma, január 7. Gibbons, Farley és O'Connel amerikai biborosok, miután elő-

zetesen tanácskoztak, előterjesztést tettek az Unió elnökének, Wilsonnak, hogy a pápával közösen indítson békeakciót. Wilson kedvezően fogadta a főpapok előterjesztését és ennek valószínűen az lesz a következménye, hogy az elnök külön delegátust küld Rómába, aki amellet, hogy üdvözölni fogja a szent atyát trónralépése alkalmából, megállapodik vele abban az eljárásban, amely az európai háború befejezését siettetné.

A németek

Varsó ellen nyomulnak.

Kopenhága, január 7. Pétervárról érkezett jelentések szerint a németek a Bolimow és Miedniewice közti vasuti vonaltól délre jelentékenyen előrenyomultak Varsó felé. A németek támadása ezen a vonalon a leghevesebb; nemcsak nappal, de éjjelenként is ugyszólván állandóan ütközetek folynak.

Varsóért harcolunk

Berlin, jan. 7. Az oroszokat valóssággal zavarba ejti a németek stratégiája Varsó körül. A „Times“-nek jelentik Varsóból, hogy ott egyáltalában nincsenek tisztában azzal, hogy a németek hogyan akarják véghezvinni Varsó ellen intézett támadásukat. Mivel a német felvonulás a Rava-folyó felé a legerősebb, az oroszok ebből arra következtetnek, hogy a németek talán mégsem akarnak frontális támadást intézni Varsó ellen.

Berlin, jan. 7. A Times-nek azt jelentették Varsóból, hogy ott katonai körökben azért is igen nagy jelentőséget tulajdonítanak a németek Varsó elleni támadásának, mert szoros összefüggést látnak Varsó és

Krakó sorsa közt. Ha a németek esetleg kénytelenek volnának Varsó alól visszavonulni, vagy akeiójukat felfüggeszteni, akkor ez az oroszok reménye szerint nagy hatással volna az osztrák-magyar hadserög szellemére és Krakó bevétele nem lenne többé oly nehéz feladat, mint aminő most. Miután azonban arról szó sem lehet, hogy a németek akeiójukat abba hagyják, az oroszok reménykedése semmiesetre sem fog teljedni.

Az angol partokat megerősítik.

Berlin, január 7. Hágából jelentik: A Times írja, hogy az angol kormányzat sürgősen megerősíteti az összes parti városokat és számos ágyúüteget állított fel, fényesáorókkal és repülőállomásokkal ellátva. Egy egész tengeralatti divízió vette át a partok közelében való őrködést.

Német közigazgatás a megszállt Lengyelországban.

Berlin, január 7. A Wolff-ügynökség jelenti: Orosz-Lengyelországnak a német csapatok által megszállott részeiben polgári közigazgatást léptettek életbe. Kormányzóvá Brandenstein kormányzósági elnököt nevezték ki, aki ez alkalmal megkapta az excellenziás címet. A kormányzó Posenben tartja székhelyét.

Forradalmi mozgalom az indiai csapatokban.

Róma, január 7. Az Egyiptomban időző indiai csapatokat az angolok kénytelenek a flandriai harcstérre vinni, mivel nagyon erős és komoly mozgalmat fedeztek fel a csapatok között a szent háború támogatására. Flandriából viszont ir csapatokat szállítanak az egyiptomi helyőrség megerősítésére. Ezek a heteken át tartó csapatszállítások nagyon kedvezők a törökökre nézve.

Összeütközés a Suez-csatornánál. Repülőgép Jeruzsálem felett.

Frankfurt, január 7. A Frankfurter Zeitungnak jelentik Milanóból: A beduinok és az angol-indiai csapatok közt a Suez-csatorna tulsó oldalán kisebb összeütközések voltak. Angol repülőgépek vonultak el Jeruzsálem és a Szinai-sivatag fölött.

Vérfürdő Alexandriában.

Bécs, január 7. A Neue Freie Presse jelenti Konstantinápolyból: A török hadi-

sajtóiroda a következőket közli: Az angolok Alexandriában december 26-án az arab negyedet háromezer emberrel körül-

zárták. Nyolevanöt arabot agyonlőttek, ezeket azzal vádolták, hogy egy fölkelésben tevékeny részt vettek.

Miskolczi Ferenc főispán Fetser püspökről.

Dr Miskolczi Ferenc főispán Biharvármegye közigazgatási bizottságának ülését Fetser Antal győri püspökről való bucsuszavaival nyitotta meg. A főispán nagy melegséggel üdvözölte Fetser Antalt megyés püspökké történi kinevezése alkalmából s méltatta az új megyéspüspök munkásságát, melyet Biharvármegye közigazgatási bizottságában kifejtett s az ő érdemének tudja be hatalmas részben, hogy Biharvármegye közigazgatási-bizottsága első helyen áll az országban.

Biharvármegye főispánjának ez a méltatása a legjellemzőbb Fetser Antal püspöknek úgy nagy munkaerejére és ügybuzgalmára, mint rendkívüli sokoldalúságára és őt jellemző bölcsességre.

Megható ebben a megemlékezésben, hogy dr Miskolczi Ferenc főispán, akit mindenki az egyenesség és szókimondás jellegzetes példányképeként tart, a Fetser Antal püspök jellemében ugyanezt a szókimondó, egyenes és igaz egyéniséget ünnepli.

A főispán megemlékezésére a Fetser Antal lemondó levele adott alkalmat, melyben lemond a közigazgatási bizottságaiban viselt állásairól.

A főispán beszéde a következő:

Tekintetes Közigazgatási Bizottság!

Felséges urunk és királyunk a magyar kormány igazságos és bölcs előterjesztésére, Fetser Antal peleopolisi felszentelt püspök, nagyváradi kanonokot, a győri egyházmegye püspökévé a legkegyelmesebben kinevezni méltóztatott!

Ezen legkegyelmesebb királyi tény következtében Fetser Antal győri püspök Oméltósága közigazgatási bizottságunk plénumában és ennek albizottságaiban viselt állásairól egy hozzám intézett beadványban lemondott.

Az öröm és a bánat vegyes érzelmeivel hozom ezt a tekintetes közigazgatási bizottság tudomására és meg vagyok győződve, hogy a

közigazgatási bizottság minden egyes tagjának szívét, lelkét, hasonló érzelmek töltik el. Örülünk annak, hogy Fetser Antal, bizottságunknak illusztris tagja, a már rég megérdemelt, méltó állást elnyerte és hogy a győri róm. kath. püspöki székhelyen az ő nemes, fennkölt szellemű, felvilágosodott és igaz emberszeretettől áthatott böles személyét láthatjuk és tisztelhetjük.

De őszinte bánat fog el mindnyájunkat annak gondolatára, hogy immár elhagy bennünket. Hogy távozásával közigazgatási bizottságunkban ezután nélkülözni fogjuk az ő szeretett, szókimondó egyenes és igaz egyéniségét. Nélkülözni fogjuk kitaró ügybuzgalmát, példányképpül szolgált munkásságát, nagy szakértelmét és közismert bölcseséget! Pedig tekintetes Közigazgatási Bizottság, hatalmas részben ez eredményezte azt, hogy Biharvármegye közigazgatási bizottsága az ország hason bizottsági között az első helyen emlegettetik!

Meg vagyok győződve, hogy mindnyájan így gondolkozunk. Ennélfogva indítványozom, hogy Fetser Antal Oméltóságának győri püspökké történi legkegyelmesebb kinevezését és ennek következtében közig. bizottsági tagságáról történi lemondását tudomásul vevén, mondja ki a közig. bizottság, hogy Fetser Antal győri püspök Oméltóságát dicséretes és magasztos főpásztori állásában igaz örömmel üdvözli és a közig. bizottság plénumában, annak alosztályaiban, sok éven keresztül kifejtett, buzgó, céltudatos, eredményes és hasznos működésével, a vármegye közügyeinek intézése körül szerzett, elévülhetetlen érdemeit, elismerését és hálás köszönetét megörökíti s erről Oméltóságát jegyzőkönyvi kivonaton értesíteni rendeli.

Nagyváradi közigazgatása decemberben.

A közigazgatási-bizottság ülése.

Nagyváradi város közigazgatási bizottsága tegnap tartotta rendes havi ülését. A rendes folyó ügyeket tárgyalták s egyetlen nevezetesebb pontja sem volt a tárgysorozatnak. Elég hamar végeztek is a kitűzött ügyekkel.

Az ülésen Hlatky Endre főispán elnökölt s jelen voltak: Rimler Károly polgármester, Komlóssy József főjegyző-helyettes, Németh István kir. pénzügyigazgató, Vasady Lajos kir. tanfelügyelő, Varró Domokos kir. műszaki tanácsos, Baróthy Pál kir. ügyész,

dr Mayer László v. főorvos, dr Istvánffy István v. alügyész, Molnár Imre közigazd. felügyelő, Rádl Odón, dr Medvigy Gábor, dr Mihály Lajos, Sulyok István, dr Adorján Ármin.

A polgármester havi jelentése szerint december hónapban a közegészségügy, a múlt év hasonló időszakához viszonyítva, kedvezőtlen volt, amennyiben a születések száma 105 el kevesebb volt, mint a halálozások száma. Az idegen halálesetek leszámitásával azonban a szaperodás 25. A fertőző betegségek közül: a kanyaró 15 esetben; a ronsoló toroklob 11 esetben, 4 halálozással; a vörheny 8 esetben, 1 halálozással; a hasi hagymáz 140 esetben (polgári egyén csak 15 volt), 28 halálozással; a vérhas 10 esetben, 5 halálozással (polgári egyén egy sem); a kolera 3 esetben, 2 halálozással, a kolerasók között egy sem volt polgári egyén; a küteges hagymáz 2 esetben, köztük pol-

pári egyén egy sem; a hólyagos himlő 2 esetben, ezek közül az egyik szerb fogoly; szóval a küteges hagymáz, kolera, hólyagos himlő és vérhas betegek között egyetlen polgári egyén sem volt. — A járvány kórházban ápoltak 339 egyént, akik között 18 polgári egyén és egy menekült volt. A gyermek-kórházban ápoltak 89 fekvő és 376 bejáró beteget. — December folyamán született Nagyváradon 90 fiú és 75 leány, összesen 165 gyermek; elhalt 186 férfi és 84 nő, összesen 270 egyén.

A közbiztonság decemberben elég jó volt. Lopás 115, sikkasztás 31, súlyos testi sértés 12, könnyű testi sértés 20 fordult elő. Letartóztatva volt 7.

Kincstári adóban befolyt az év utolsó hónapjában 77.246 korona 05 fillér, községi adóban 44707 korona 26 fillér.

Az I. fokú iparhatóság által kiadott 19 új iparigazolvány, megszűnt 17 iparüzlet.

A polgármester jelentésében megemlékezik Jablonszky Emil adópénztárnok haláláról, aki 30 évnél hosszabb idő óta szolgálta a várost dicséretes buzgósággal. A megejtett pénztár-vizsgálatnál mindent példás rendben találtak. A város főispánja Novák János pénztári ellenőrt bizta meg az adópénztári teendőikkel.

A polgármester jelentését tudomásul vették.

Vasady Lajos kir. tanfelügyelő részletes jelentést tett a nagyváradi iskolák jelenlegi elhelyezéséről; az iskolák összevontan részint iskolahelyiségekben, részint bérhelyiségekben vannak elhelyezve.

Utadó leírások, építkezési ügyek, kórházi ápolási díjak elintézése után az ülést véget ért.

A gabonaárak megállapítása.

A miniszter rendelete.

A gabonaáraknak Biharvármegye egyes járásaira és Nagyváradi város területére eszközölt megállapítás ellen, tudvalevőleg több felebbezést küldtek a miniszterhez. Ugy látszik azonban, hogy főleg Nagyváradra nézve a buzaárakat illetőleg eredménytelen volt a felebbezés, amennyiben pl. a métermázsánként 40 koronában megállapított maximális árat fogadta el és állapította meg a miniszterium.

A kereskedelemügyi miniszteri rendelet szerint a buzára, rozsra, árpára és tengerire, valamint az ezekből összeállított lisztre nézve, további intézkedésig véglegesnek tekintendő, követelhető legmagasabb árak a következők:

Nagyváradon métermázsánként: a buza 40 K, rozs 32 K, árpa 27 K 50 fill., tengeri 20 K 50 fillér.

Biharvármegyében: a buza a vaskóhi járásban 40 K, a belényesi, élesdi, margittai járásban 39 K 50 fillér, a többi járásokban 39 korona;

a rozs: az összes járásokban 32 korona;

az árpa az összes járásokban 27 korona;

a tengeri az élesdi és vaskóhi járásban 21 korona, a többi járásban 20 korona 50 fillér.

Az egész országban a legkisebb buzaár 39 korona, a legmagasabb buzaár pedig 41 korona; kivétel csupán Fiume városa és kerülete, amennyiben a buzaárát ezekre a területekre métermázsánként 42 korona 50 fillérben állapította meg a kormány.

Magyar Hadi Hitelintézet Nagyváradon.

Értekezlet a Keresk. és Iparkamarában.

Részletesen megemlékeztünk arról a mozgalomról, hogy a Budapesten megalakult Magyar Hadi Hitelintézet Nagyváradon képviselőséget nyisson s ezen intézmény hasznában és előnyeiben Nagyvárad és Bihar megye ipar és kereskedelme is részesüljön.

A központ hajlandónak nyilatkozott a nagyváradai képviselőség felállítására, ha a város, megye, valamint az ipari és kereskedelmi intézmények és a pénzüzetek a kellő garanciát nyújtják az esetleges veszteséggel szemben.

Mint értesülünk a pénzüzeti vezetők tevékeny buzgókodásának meg van most már a kellő eredménye, amennyiben a Hadi Hitelintézet elhatározta egy biharmegyei képviselőség felállítását, egyelőre 500,000 K. hitelösszeg megállapításával s a képviselőség létesülése már a legközelebbi napokban meg fog történni.

A kihelyezések 25 százalékáért a szavatosságot a Hadi Hitelintézet központja vállalja magára, míg 75 százalékért a város, megye, iparkamara, ipartestület és végül a nagyobb intézetek jóváhagyása szükséges.

A nagyobb pénzüzetek vezetői és az Osztrák-Magyar Bank, Magyar Általános Hitelbank helyi fiókjainak főnökei tegnap az Iparkamara helyiségeiben dr. Moskovits József iparkamara elnök vezetésével tanácskozást tartottak, melyben megelégedéssel konstataáltak, hogy a helyi pénzemberek céltudatos munkája eredménnyel járt és a Hadi Hitelintézet biharmegyei képviselősége létesítésének a budapesti központ részéről semmi akadályja nincsen.

A képviselőség létesítése ugyan elsősorban a város és megye érdeke s az intézetek csak másodsorban érdekeltek, mégis a megjelent pénzüzeti vezetők — a piac és megye érdekeit tartva szem előtt, — egyhangulag késznek nyilatkoztak a legmesszebbmenő áldozatok meghozatalára, hogy ezen altruistikus intézmény létesítését, mely a mai helyzetben legelsőrangú közérdek, tehetségük szerint elősegítsék.

Értesüléseink szerint a Kereskedelmi és Iparkamara éppúgy az Ipartestületi Hitel-szövetkezet áthatva az intézmény áldásos voltától, már korábban elhatározták, hogy anyagi erejükhöz mérten, messzeemenő áldozatkészséggel vállalják a veszteségi garancia azon részét, mely rájuk esni fog.

Ezek szerint tehát most már csak a város és megye hozzájárulása hiányzik még, hogy az intézmény létesíthető legyen.

Az intézmény elsősorban a kisiparosnak, kiskereskedőnek, gyárosnak hitelgényei kielégítését célozza, melyek a pénzüzetek részéről ezidő szerint, likvid tőkék híján, kellő ellátásban nem részesülhetnek.

Ma a helyzet az, hogy majdnem teljesen lehetetlen hitelhez jutnia a kis- és közép-iparosnak, kereskedőnek, kisebb gyárüzem-tulajdonosnak s a képviselőség gondoskodását fogja képezni, hogy az iparüzemek, gyártelepek üzemből tarthatók, kereskedelmi vállalkozások, üzletek folytathatók legyenek.

A város és megye productív munkát végező termelő osztályainak fizetőképessége fentartásáról van szó, lehet e kétséges, hogy úgy a város, mint a vármegye nem a legnagyobb melegséggel karolja föl az ügyet, s a rövidesen összehívandó rendkívüli közgyűléseken egyhangulag ne járuljon hozzá az intézmény létesítéséhez az esetlegesen előállható veszteségek egy bizonyos hányadáért való szavatosság vállalása útján.

A képviselőségben az ügyeket a helyi pénzüzetek vezetői, az iparkamara, ipar

testület, város, megye kiküldöttei, Osztrák-Magyar Bank, Hitelbankfiók főnökeiből álló bizottság bírálja el s a szakferfiak ismert judiciuma minden irányban megnyugtató garanciát képez arra, hogy a kihelyezések körül bölcös körültekintés, józan mérlegelés fog gyakoroltatni s a szömbanförgő jótállásokból sem a városnak, megyének, sem az elősorolt testületeknek, pénzüzeteknek fizetési kötelezettségei nem fognak támadni.

A képviselőség felállítása kérdésében már a közeli napokban megtörténik a végső intézkedés, hogy hováhamarabb megkezdhesse áldásos működését az intézmény.

Az ügyre még visszatérünk.

Siket Traján jubileuma.

A nagyváradai posta- és táviratkerület igazgatója Siket Traján hiába tiltakozott minden erejéből az ünnepeltetés ellen, mégsem tudta megakadályozni azt, hogy a kerület tisztikara és a társadalom ne halmozza el szeretete minden jelével és ha nem is zajos, de nagyon meleg szívből jövő esendes ünnepeltetésben ne részesítse.

Siket Traján amióta nyilvánosságra jutott, hogy január 6-án szolgálatának negyvenedik évét tölti be, egyszerre mozdult meg a kerület tisztikara és a társadalom, hogy ezt a ritka szép alkalmat megragadva méltó keretek közt ünnepelje a szeretett posta- és táviratkerület igazgatóját. Mikor a nagyszabású készülődések tudomására jutottak az igazgatónak, tiltakozott az ünnepeltetés ellen. Az ünnepélyes keretek el is maradtak. Bankettek nem voltak, de azért az igazgatónál ott voltak mindazok, akik barátai, tisztelő és jóakarói.

Hivatalos ünneplés nem volt, de az a magánjellegű ünnep a maga közvetlenségével igazi szívből jövőségével felülmúlt minden külsőséges fényt.

Szerdén délelőtt 10. órától kezdve a tisztelgések végtelen sorozatát jelentették be a jubilánsnak. Egymásután fejezték ki üdvözlőiket a társadalom vezetői, a különböző hivatalok főnökei, a posta minden ügyosztályának tisztikara. Hivatalos küldöttség egyáltalán nem volt. Mindenki aki megjelent az igazgató előtt, csupa baráti vizitet tett és fejezte ki üdvözlő szerencsekívánatait.

Szerda déltől kezdve csütörtök estig Siket Traján szalonjai állandóan zsufolva voltak látogatókkal. És ezek az üdvözlések nem fognak véget érni sem ma, sem holnap.

Arengeteg helybeli üdvözlések mellé csatlakozott a még több vidéki üdvözlés. Az ország minden részéből érkeztek levelek, táviratok, telve a legmelegebb érzelmekkel. Mily rengeteg volt az üdvözlők száma, annak illusztrálására elég megemlítenünk, hogy a táviratokat előbb 50 es, majd 100 as, később pedig 150 es kötegekben vitték fel az ünnepeltnek. Lehetetlen volna az üdvözlő táviratok küldőinek névsorát leköszölni. Tény, hogy nem hiányzik onnan senki, aki valaha az ünnepelt igazgatóval érintkezett.

A posta tisztikara bár az ünnepélyes kereteket kénytelen volt elhagyni, Siket Traján igazgató nem tilthatta meg, hogy nevét örök emléküvé ne tegyék. A tisztikar ugyanis nagyobb alapítványt létesít Siket Traján nevére. Az alapítvány jótékony célú lesz s pár nap alatt már le is teszik. Hogy milyen arányú az alapítvány, az még egyelőre nem tartozik a nyilvánosság elé. Mindezenre azonban méltó az ünnepelthez.

Biharmegye a múlt hóban.

A vármegye közigazgatási bizottsága tegnap tartotta meg ez évi első ülését, melyen Miskolczy Ferenc főispán elnökölt. Az ülés megnyitása után Miskolczy Ferenc főispán Fetser Antal püspöknek győri püspökké történt kinevezetésével foglalkozott, melyről lapunk más helyén számolunk be. Ezután a tárgysorozatra tértek át.

Kassay Kálmán dr. tb. főorvos bejelentette, hogy Komádiban újabb 3 kolera eset fordult elő. A betegek közül egy meghalt, 2 ápolás alatt áll. Nyugtalanúságra nincs ok, mert a legmesszebbmenő óvintézkedéseket foganatosították.

Miskolczy Ferenc főispán azon reményének adott kifejezést, hogy az óvintézkedések útján sikerült a baj terjedését megakadályozni.

Verner Kálmán árvaszéki elnök tett ezután jelentést. A tisztviselők egy részének hadbavonulása folytán az árvaszéknél némi restancia van, ez azonban valószínű, hogy rövidesen el fog mulni.

Vasady Lajos tanfelügyelő számolt be ezután a tanítás körében beállott változásokról, melyek a háború folytán állottak elő. A tanítók közül 221 vonult be szolgálatra és eddig mindenütt a legnagyobb elismerésre méltó módon küzdenek. A tanítóknak így nagy számmal történt bevonulása folytán mindenesetre hátrányos következmények lesznek a tanítás terén, azonban mindent el fog követni, hogy e következmények a lehető legkisebb mérvűek legyenek. — Jelenleg a felekezeti iskolákban a tanítást a lelkesek végzik. Bejelenti, hogy a tanítók között igen szép eredménnyel járó mozgalom indult meg. A mozgalomból kifolyólag eddig 2000 hősapka, 1420 érmelegítőt, 70 lábszárvédőt és 736 hasmelegítőt készítettek a katonák részére. Miskolczy Ferenc örömmel vette tudomásul a szép mozgalmat és örömeinek adott kifejezést az elért eredmény felett.

A tárgysorozat következő pontja volt a különböző albizottságok megalakítása, mely a következő eredménnyel végződött:

Fegyelmi választmány: Beöthy László, Pallay Lajos, Verner Kálmán, Vasady Lajos, Száhlender Károly, Varró Domokos.

Gyámügyi albizottság: Száhlender Károly, Pallay Lajos, Nadányi Miklós, Beöthy László, Plathy Miklós, Nyisztor Alajos.

Börtönügyi albizottságba Telegdy József.

Gazdasági bizottság: Száhlender Károly, Nyisztor Alajos, Herman Lajos.

Pótadó elleni felszólamló bizottság: Száhlender Károly, Némethy István, Beöthy László, Pallay Lajos.

A tanítók fegyelmi választmányja: Vasady Lajos, Plathy Miklós, Wallner Odón.

Adóügyi bizottság: Pallay Lajos, Száhlender Károly, Beöthy László, Nadányi Miklós, Nyisztor Alajos, Telegdy József.

**Táberi alsó ruhák
Vizmentes bakkancsok
Halina csizmák
és Hó cipők**

legjobb minőségben

Reichard Dezső

cégnél

Rákóczy-úton kaphatók.

x Köhögés, hurut, rekedtség ellen használjon hurut szelétkét Ára: 60 fillér. Kapható Farkas István Apolló drogeriájában Rákóczy-ut 7/B.

Mit éreztem az első tűz után.

Egy honvéd hadnagy elbeszélése.

— Saját tudósítónktól. —

Naponkint látunk az utcákon sebesült katonákat, amint a háboru nagy izgalmaiktól távol egy kissé sápadtan a kirakatok előtt álldogálnak, vagy sétálnak lassan, nyugodtan a napfénytől ragyogó sima aszfalton.

Ha egy ilyen befáslizott lábu, vagy bepólyált karu sebesült katonát lát az ember, az első érzés, ami szívében feltámad: a részvét. Szemeink meleg pillantásaival simogatjuk végig a sebesült egész alakját. Hiszen tudjuk, hogy érettünk is szenvedett egy kicsit, mi nekünk is részünk van az ő szenvedésében. De egy ilyen sebesült katona látásakor más érzéseink is támadnak. Ezek közül a részvét után talán mindjárt jelentkezik a kíváncsiság.

— Vajjon mit érezhetett, mikor megsebesült. Mikor az előfolyó vércseppeket látta. Mire gondolhatott?

Önkéntelenül ötlük az ember elméjébe ez a kérdés. Mert mikor látjuk a sebesült katonát a kórházban, az utcán, ismerjük meg gondolatainak menetét, aminek forrása nem lehet más, mint a nyugodt és szerető lelkek által teremtett élet békéje. De azt nem tudjuk és nem gondolhatjuk, hogy mikor az ágyuk bömböltek, a puskák halált osztó csöveibe meredt tekintete és ezer meg ezer bajonett villogott felé, hogy akkor mit érezhetett.

A multkorában egy sebesült kórházban jártam. A fehér falu szobában sebesült tisztek fekszenek. Fehérek az ágyak, a párnák, amelyeken a fáradságtól elernyedtestüket pihentetik. Az ápolónők fehér ruhában gondos kezekkel igazítják a sebesültek feje alatt a párnát. Egy nyulánk, kékszemű ápolónő vizet hoz be és leteríti egy sebesült katona asztalára.

Nem veszi észre azonban a sebesültek közül senki. Mindnyájan élesen figyelnek egy társuk beszédére. A beszélő fiatal ember pelyhes arcú, hangja erős akcentussal eseng, beszéd közben gesztikulál. Az egész szobában csend van, csak a beszélő hangja ivel a fehér falak között. Én egy kicsit hátrahúzódom, leülök egy székre és hallgatom a fiatal hadnagy érdekes történetét.

— Már napok óta meneteltünk. Megtettünk már jó nagy utat. Fáradtak voltunk nagyon és éhesek. Pihenőt utközben nem igen tartottunk, ennivalónk sem igen volt. Mindnyájunkról esurgott az izzadság. Porosak voltunk tetőtől-talpig. A por beleette magát a ruhánkba. Az arcunk is teljesen szürke lett a portól. Mikor a fáradság már-már majd ellankasztott bennünket, feltűnt előttünk a látóhatáron egy falu tornya. Alig hogy meg érkeztünk a faluba, ledőlünk. Mindenki oda dőlt le, ahova tudott. A sok fásasztó menetelés után jól esett a pihenés. Nem lehet elmondani, milyen jóleső érzés vett én rajtam is erőt. Én a falu egy kis vityillójában találtam szállásra. A késő délutáni órákban érkeztünk meg a faluba. Én mihielyt beszállásoltam magam a házba, azonnal lefeküdtem. Aludtam egész éjszakán keresztül. Reggel körül néztem a házban. Egy kis terepszemlét tartottam. Kutatásom közben kenyérré akadtam, meg volt még egy kis turó. Megörültem ennek, nem adtam volna most oda a Dárius kincséért sem. Előre

végig élveztem elkövetkező reggelizésem minden gyönyörűségének legapróbb árnyalatát, mert már régóta nem ettem és korai alvásommal az esti vaesorát is elmulasztottam. Ilyen jó reggeli tehát az én állapotomban nem volt megvetendő. Hozzá akarok már kezdeni a reggelizéshez, amikor a főhadnagyon harsány hangon, örvendő kiáltott az utcán:

— Katonák! megkezdődött a harc. Meghallottam némsokára, hogy az ellenség tulerővel van velünk szemben. Mi azonban evel nem gondoltunk. Gyors menetelésben tartott a csapat a falutól északra fekvő erdőség felé. Hogy mit éreztem ezekben a percekben? Először a kenyeret és a turót, az én lukullusi reggelimet elfelejtettem. Arra gondoltam, hogy látni fogom az ellenséget. Neki szegezhetem bajonettem, neki irányíthatom a fegyverem csövét. Az is ezembe jutott, hogy ez lesz az első ütközetem. Olyanfajta érzés vett erre erőt rajtam, mint régen diákkoromban, mikor a tanár a noteszében lapozgatott és egyszerre felhívott, hogy feleljek. Tudtam a leckét, mégis félttem a nem sejtett eshetőségektől.

Most is ilyen érzés uralkodott rajtam, felelni kellett most is a Sors, a nagy intező felhívására.

Mig ezeket így rendszertelenül átgondoltam, áthatoltunk az erdőn és egy buzaföldre értünk. Alig értünk ki az erdőből, már is lövések fogadtak bennünket.

Erre erősen kezdett dobogni a szívem. Mintegy a torkomban vert a láztól. A harci láztól és nem a félelem láztól.

Feszültni éreztem minden idegemet. Fegyverem erősen magamhoz szoritottam és ilyen gondolatok röpködtek agyamban: bárcsak rohannánk már előre, adná az Isten, hogy a muszkákkal szembekerülhessek minél előbb.

Mondom, erősen vert a szívem, de ez csak az idegességtől volt. Az idegességem nőttön nőtt.

Fedezékből fedezékre rohantunk és kergettük az ellenséget, az idegességem mind nagyobb lett.

Azután egyszerre rohamra vezényeltek. Megdobbant a föld, a levegő megtelt hangerős hurrázásokkal, rohantunk az ellenségre.

— Én nekem is jól emlékszem — arcomba szökött minden csepp vérem. Kardomat kihuztam és fennen lobogtatva vezettem rohamra az embereimet. Hogy aztán a roham alkalmával mi történt, mig el nem kergettük az oroszokat, hány embert öltem meg, hogy mit csináltam a nagy élet-halál harcban, azt már nem tudom.

Ellenben ami a roham után történt, arra megint igen jól emlékszem. Rajtam a roham után nagy nyugalom vett erőt. Idegességem teljesen megszűnt. Abszolút édes nyugalmat éreztem. Azután még sokszor csináltuk ugyan azt, ami első ízben majd meg bolondított. Lövöldöztünk, hallottuk a gépfegyver rémes kattogását, a shrapnellek muzsikáját, az ágyuk bömbölését, mentünk újabb, meg újabb szuronyrohamra, volt olyan harcunk, a mely tizenkét napig is eltartott ilyen rémes kíséret mellett.

Megfigyeltem magamat és katonáimat. A legnagyobb hidegvért és nyugalmat tapasztaltam náluk az első ütközetek után.

Félelem? Ez az érzés egyáltalában nem volt tapasztalható, mihielyt áttestünk a háboru nagy szinpadán, az első lámpalázon, ugy beleszoktunk lassankint a harcba, a veszedelembé, mintha béke idején mást sem csináltunk volna.

— Vége szakadt itt a fiatal hadnagy elbeszélésének s én, aki ismeretlenül és véletlenül végig hallgattam a történetét, gazdagabb lettem a háborus világ egy emberi és jellemző dokumentumával.

x Három liter családi rumot készíthet bárki pár perc alatt teához, a Farkas-féle Rumkivonattal. A ra utasítással 50 fill. Kapható kizárólag Farkas István Apolló drogueriájában Rákóczi-ut 7-B. Telefon 13-02.

Az iskolából — a hősi halálba.

Rafalszky László tiszthelyettes esete.

Kicsiny kis levélke végtelen bánatot, szivettépő gyászt hozott egy nagyváradi családba. Csak néhány sor, csak néhány mondat s tengernyi fájdalom forrását, egy gyermekéért aggódó anya egész világának összemomlását jelentik az apró betűk.

Könnyek árjában uszó kis papírszelet szomorú véget jelentett egy még alig megkedvelt életnek...

Még alig száradtak fel a bucsuzásnál kiomló könnyek, még az üde gyermek-ifju arcon égett s szerető szülők csókja, mikor hirtelen az elmulás fagyos lehellete a halál csókját ültette a fehér, tiszta homlokra.

Ábrándos ifju lelke oda vonzotta arra a pályára, ahol a dicsőség és a halál karöltve járnak.

Még alig ismerte az életet, ugyszólván az iskolából lépett a harctérre, hogy életét, vérért, egész tehetségét letegye a haza oltárára. A kérlelhetlen sors az életét, fiatal életét kívánta.

Most már valahol messze, az ős Kárpátok tövében alussza örök álmait, a dicsőségről, a fényes pályáról, a buzgó törekvést jutalmazó jövőről.

Itt pedig egy kétségbeesett anya jajongja szivettépő fájdalmát, reményeinek korai mulását.

Elment mint déleeg ifju s a hősök között folyt ki piros vére a zizegő avarra.

Az ádáz tusák legifjabb halottja, ifju honvéd, nyugodj békében!

A nagyváradi honvéhadapródiskola növendékei közül, akik a 3 ik évfolyamot elvégezték, szintén részt vesznek már a most folyó harcokban. Ezek között volt Rafalszky Gábor vasuti tisztviseió fia: Rafalszky László. Az ősszel a marosvásárhelyi honvédgyalogezredhez osztották be, mint zászlóst.

December 10 én vonult Nagyváradon keresztül a gyermekifju az északi harctérre. Jókedvvel, tette vágyástól eltelve bucsuzott el szüleitől s ment a csapatával.

Édesanyjának majdnem minden nap irt tábori lapot, s minden szavából csak a vigasz, a bátorítás szólt az aggódó anyához.

Egyszerre a levelek elmaradtak. A szerető anya várt, várt, de több levél nem jött a jó gyermektől, a sugár, déleeg ifjutól.

Csak tegnap. De ezt már nem ő küldte. A fiatal tiszthelyettes tiszti szolgálja értesíti benne az aggódó apát és anyát, hogy a Kárpátokban folyó harcokban december 23-án golyó találta Rafalszky László tiszthelytestet. Hősi halált halt, mikor rohamra vezette csapatát.

Egyike a mostani háboru legitjabb vitanujának.

x Megfagyott, széltől kivörösödött, kicseresedett, arc, orr, kéz ápolására és fehéritésére gyors és biztos hatásu az Y-po jegyü HARMAT TEJ CRÉME és hozzávaló Borax szappan Kapható Farkas István Apolló drogeriájában Rákóczi-ut 7-B. Telefon 13-02

..HIREK..

...

A téli háboru borzalmai ellen harcosainknak prémre van szükségük. Enyhítsük szenvedéseiket és küldjük egyetlen darab prémünket is a Hódsegyházi Hivatalnak, Budapest, Váci-utca 38. A szállítás díjmentes.

Öreg katonák.

Jönnek tömött sorokban egymásután. Kék köpeny van rajtuk. Fegyverük és borjújuk még nincs, azt majd csak később kapnak.

Mindnyájan már nagy bajuszosak. Arcukon a munkában eltelt élet fáradtságának nyomai. Beszédés ráncok. Közülük ki tudja már mennyi elért volna a révbe, ahol a béke enyhe derüje várta volna. A gyermekek szeretete és iparkodása hozott volna már csak újabb szenzációt életükbe.

Most itt mennek tömött sorokban mellett el a háboruba. Mintha a régi történelmi könyvek már csak álomban élő vitézei s ódon vártermek falán függő katonaképek modern másolatai lépkednének előttem: Szakállas és bajuszos, öreg katonák. Emberek, akiket megszoktunk, úgy hogy a gyárak munkás-himnusz zengő gépei mellett lássuk őket, a műhelyekben, az asztalok, a szerzők mellett, vagy künn a fekete földön, amint vetnek, aratnak. Ime most itt lépkednek, mintha csak merengő emlékezésünkből szállnának elő. Gyermekekori emlékeinkben éltek ezek a képek, melyeket szivdobogva bámultunk a régi metszeteken, a poros olajnyomatokon. Te földműves, aki kőrges kezdeddel művelted eddig a földet; te munkás, aki folytonos tevékenységeddel mozdítottad elő a társadalom fejlődését; ti mind-mind szakállas katonák, akiket hívott a haza égzengése, a haza szeretete; ti, akik már csak a békét és a csöndet vágytátok — most katonák vagytok. Alakotok tündéri fénytől csillog, szemeteiből a férfias lángolás tüzel. Mi eddig a katonát csak úgy tudtuk elképzelni, mint deli, fiatal legényt. Halvány pírral az arcán, feszülő izmokkal, délceg alakkal, pelyhedző bajusszal — egy szóval fiatalnak.

És ti öregek, drága szakállas emberek — katonák lettek. Katonák, akik messze ezer veszély közt küzdenek, szenvedéseket tűrnek. Ha kell éheznek és fáznak, lemondanak a nyugalomról és a családi meghitt életről. Akik után az asszony sóhajtozik és a gyermekek sírnak. Katonák, akik már az évek terhe alatt úgy is romladozó porhüvelyüket kiteszik a szélnek, a viharoknak. Megsebesülnek vagy ha kell egy utolsó bucsúcsókkal az ajkukon meghalnak.

Mennek előttem tömött sorokban és csudálkozással bámulom őket, amint lassan eltűnnek előlem és befedi őket halkán a titokzatos ég szürke buraja.

(—a).

*** Elismerés Tabéry Gézának.**
Tabéry Gézának, a közismert novella-írónak

a III-ik hadserég parancsnoksága az ellenség előtt tanúsított bátor magatartásáért a legmagasabb szolgálat nevében dícsérő elismerését fejezte ki. Tabéry Géza mint zászlós a 46. gyalogezredben szolgál.

*** Ferenc Szalvátor főherceg magyarországi szemleutja.** Ferenc Szalvátor főherceg, az egészségügyi szolgálat főfelügyelője, báró Lederer főudvarmester és Brinzev őrnagy kíséretében több hétre tervezett inspekciós utra Magyarországra utazott.

*** Mauzoleomot az elesett hősöknek.** Nemes eszme megvalósításán fáradozik Debrecen városának vezetősége. A polgármesterrel élén ugyanis egy bizottság alakult, mely feladatául tűzte ki, hogy alkalmas teret keres, ahol az elesett hősök emlékére egy mauzoleomot építhessen. A mauzoleomban örökítenék meg a háboruban elesett debreceni katonák neveit. A város tanácsa ezenkívül lépéseket tett a hősök nyughelyéül szolgáló külön temető megszerzése végett. A nemes és szép terv érdemes arra, hogy a többi városok vezetősége felkarolja.

*** Boldizsár Andor temetése.** Megható módon nyilvánult meg a közönség részvéte az oly tragikusan elhunyt hős művész temetése alkalmával. A esapatkórház udvarát megtöltötte a gyászoló művész-kollekták és ismerősök bánatos csapata. Az elhunyt művész egyszerű fakoporsóján ott ékeskedtek a szebbnél-szebb koszorúk a távozóknak utolsó üdvözlésül. A színház énekkarának szomorú gyászéneke mellett hozták ki a koporsót a halottas kamarából. Az ablakok megteltek mind sápadt katonák fejekkel. A közönség szemébe könnyek gyűltek a családtagok fájdalmas sirására. Megkezdődött a bucsuzkodás a művész halottól. Dr. Kecskeméti Lipót megindító gyászbeszédében, mint művészt és hőst parentálta el a halottat. Utána Bihari Ákos színművész az elhunyt iránt érzett szeretetnek megrázó szavaival mondott Isten hozzádot. Majd feltették a koporsót az egyszerű halottas kocsiára és megindult a menet a temetőbe a gyászoló közönség sokaságától kísérve. A temetőben Antal Sándor vett bucsút a halottól.

*** Megszűnik a barátkozás a lövészárkok között.** Berlinből írják: A háboru egy kis darab poézise néhány idillikus jelenete, amely a fegyverek és gépek között még maradt a régi, jó időkből, eltűnik rövidesen. Egy kurta, de szigorú katonai parancs, amelyről most értesülünk, eltörli a lövészárkokban való barátkozást és a kedélyes érintkezéseket, amelyek a legelőreteltebb vonalak mindkét oldali harcosai között voltak divatosak eddig, eltiltja. A karácsonyi és újévi ünnepek alkalmából egyes vonalakon valóságos magánfegyverszünetek álltak be. Különböző régebben is divatba volt, hogy a küzdő felek, a rendezési időben, valamint a teázás ideje alatt figyelemmel voltak egymás iránt és nem lövöldöztek, nem zavarták egymás étkezését. Sőt voltak olyanok, akik elhagyván a lövészárkokat, személyesen is üdvözölték egymást, dohányt, cigarettát, teát és hasonló apró értékeket cseréltek ki egymással. Ezenkívül tréfás levélváltások is napirenden voltak. Ezeknek a vér és borzalmak között kivirágzott mulatságoknak a legfőbb hadvezetőség december 29-én kibocsátott parancsában véget vetett. Ez a parancs megtilt minden barátságos közeledést az ellenséges lövészárkok felé. Bizonyos mértékben

szomorú, hogy ennek a még megmaradt emberies vonásnak el kell tűnnie, azonban katonai szempontból valóban nagyon is megindokolt. Az a veszély fenyegetett ugyanis, hogy a hadviselő felek egyes csapatainak a harcra való készsége és energiája alább fog hagyni, továbbá azért is meg kellett szüntetni a barátságos érintkezést, mert ezáltal az ellenfél oly hírekhez juthatott közvetve vagy közvetlenül, amelyeknek titokban tartása a hadviselés legfőbb érdeke. Így példának okáért anélkül, hogy bárki szólt volna erről, vagy bármi módon jelt adott volna az ellenséges lövészárkokban mindig pontosan tudták, hogy mikor cserélik fel a csapatokat és mikor küldenek lovasságot az első vonalakba.

*** Temetés.** Nagy részvét mellett ment végbe szerdán délután Cécán Zathureczky Gedeonné temetése. A díszes ravatal a Zathureczky kastély nagy termében volt felállítva; a gyászterem díszes fekete kárpittal volt el látva — az elhunyt körül valóságos virág-erdő volt és a Concordia temetkezési vállalatnak dísztestőrei álltak őrt. A temetési szertartás után kézen vitték az elhunytat a családi sírkertbe, ahol örök nyugalomra helyezték. A temetésen az egész vidék intelligenciája és a községek képviselői testületei vettek részt. Koszorúkat küldtek a gyászoló családon kívül: Czéczke, Izsópallaga, Kóalja közönsége, Szász Mihály és neje, Wesselényi Kálmán és neje, Ertsey Berta, Kuli, Bandi, Berti, özv. Kocsisné, özv. Juricskay Dezsőné, Papp János és családja. A nagydíszű temetést Veiszlovits Adolf és fia első nagyvárdi temetkezési vállalata nagy pontossággal rendezte.

*** Cserfa eladás a városnál.** A városi tűzfőfelügyelő újabban cser hasábfát is szerzett be s amíg a készlet tart, azt is árusítja és pedig köbméterenként házhöz szállítva 10 korona 50 filléért. Ezenkívül a közönség rendelkezésére áll: Bükkhasáb kbm. 9 korona, bükk gömb 8 korona, vágott bükkfa métermázsánként 2 korona 30 fillér árban, mindannyi házhöz szállítva. Megrendelések városház I. em. 26. ajtó szám alatt vétetnek fel. Czeglédy István fogalmazó.

x Kiadó lakások. Szacsavay-utca 11. számú házban egy 4 szobás utcai modern lakás a hozzátartozó mellékhelyiségekkel AZONNAL kiadó. — Ugyanott egy 4 szobás utcai modern lakás a hozzátartozó mellékhelyiségekkel 1. évi NOVEMBER 1-ére kiadó. Értekezhetni a Gazdasági és Iparbank rt.-nél.

x Családi rum vaniliával vagy anánisszal literje K 2.60, továbbá kitűnő Theák kaphatók, Farkas István Apolló drogeriájában Rákóczy-ut 7/B.

x Kiadó lakások. Kossuth-utca 6. sz. alatt kétszobás lakás azonnal kiadó. — Kossuth-utca 2. sz. házban két kétszobás lakás nov. 1-re kiadó. Értekezhetni a Polgári takarékpénztárnál.

*** Ingatlan eladás.** Nagytelek-utca 31. szám alatti ingatlanunk (lakóház nagy telekkel) jutányos áron azonnal eladó. Részletes feltételek megtudhatók Kossuth-utca 3. szám alatti irodánkban. Hungária cipőgyár rt.

*** Az Egyesült Biharmegyei Kereskedelmi Bank és Központi Takarékpénztár r. t.** (Bémer-tér 4. szám) a közönség tájékoztatása céljából közli, hogy elfogad új betéteket, amelyek nem esnek a moratorium intézkedése alá, takarékbetétkönyveikére és folyószámlán a legkedvezőbb kamatozási és visszafizetési módokat mellett. Pénztári órák d. e. 9-től 12-ig.

x Kiadó lakások. Ősi-tér 14. szám alatt két üzlethelyiség azonnal kiadó. — Kossuth-utca 2. szám alatt két üzlethelyiség azonnal kiadó. Értekezhetni a Polgári takaréknál.

*** Kémelek megfigyelése.** A polgármester a következő hirdetményt teszi közzé: **Hirdetmény.** A temesvári es. és kir. katonai parancsnokság 2351. sz. átiratában figyelmeztet azokra az ellenséges államok számára kémiszolgálatot teljesítő nőkre, kik vasúti utazásuk alkalmával a szállított csapatoktól azok kiindulási, rendeltetési helye, csapatbeosztása, a pótlégénység kiképzési foka stb. után tudakozóknak, szóval katonai információkat kísérelnek megszerezni. Ennek megakadályozása végett figyelmeztetem a város lakosságát, hogy katonai adatoknak hivatlanok vagy ismeretlenek előtt való közlése büntetés terhe alatt szigorúan tiltva van. Tartsa hazafiúi kötelességének mindenki, katonai és civil egyaránt, gyanus egyéneknek figyelemmel kísérését és az illetékes hatóságánál (állomás parancsnokságnál, a vasúti állomás személyzeténél vagy a rendőrségnél) való azonnali feljelentését. Nagyvárad, 1915. január hó 2. Rimler Károly, polgármester.

x **Kiadó** hosszabb, vagy rövidebb időre modern berendezésű utcai és udvari butorított szobák fürdőszoba használatával havi 30 koronától kezdve. Nagy Sándor-utca 4.

x **Egy nagy raktárhelyiség** a Szacsvay-utca 11. számú házban AZONNAL kiadó. Értekezhetni a Gazdasági és Iparbanknál.

x **Kiadó lakás** 3-4 szobás utcai lakás, fürdőszobával. Értekezhetni Nagy Sándor-utca 4.

SZÍNHÁZ

Heti műsor.

Pénteken: Fészek a viharban (ujdonság). Szombaton: Művészet (Kabaré, új műsor). Vasárnap délután: Ezüst pille. Vasárnap este: Aranyeső.

A színtársulat kabaréja.

Mint már hírt adtunk a színtársulat a heti kabaréját szombaton este tartja meg és ez alkalommal is gondoskodott arról, hogy a művészet programja minél változatosabb, mulattatóbb legyen.

A katonazenekar nyitánya után a férfiak a Kovácsok dala című művészi vegyeskört énekl, amelyet Perényi Kálmán és Lakatos Ilonka táncduettje követ.

Hegedű szóló tölti be a műsor következő számát, amelyet Krámer hegedűművészt fog előadni.

H. Körössy Juci ez estén Gábor Andor verseit szavalja. Medgyaszay Jenő pedig cigányzene kísérete mellett, magyar népdalokat énekel.

Utána egy kedves, művészi képességekkel megáldott, fiatal lány lép fel, mint vendég: Feledi Ciska, aki a Szigligeti színház színpadán a Gyurkovics leányok Micé szerepében jelentékeny sikert aratott.

Leövey Leó aktuális kuplékat énekel és a műsor első részét A betörő című éjjeli jelenet fejezi be, amelynek Tóth Elek és Farkas Pál a szereplői.

Szünet után Feszthy Irén és Tompa Béla egy kettőse fogja a közönséget szórakoztatni. Vigh Manci énekel és Bretán Miklós a kitűnő operaénekes pedig műdalokat ad elő.

Igen kedves, lebilineselő száma Polgár Mariska és Lakatos Ilonka kettőse. Pierette és Pierott jelmezében kacagtató aktuális strófákat énekelnek.

Görög Olga énekszámait után, Farkas Pál magánjelenete következik, míg a műsor Vigh Manci és Lakatos Ilonka és Láposi táncmester táncgyűlége fejezi be.

Kétségtelenül érdeklődést fog kelteni az a vonzó ötlet, hogy a műsort Tompa Béla konferálja.

Legujabb táviratok.

A németek hivatalos jelentése.

A nyugati hadszínterről.

Berlin, január 7. A nagy főhadiszállás jelenti: A nyugati hadszíntéren az angolok és a franciák folytatják az arcvonalunk mögött levő francia és belga helyiségek tüzelését.

Arrástól északra ezidőszent még elkeseredett harc dúl az általunk tegnap rohammal elfoglalt lövészárkok birtokát.

Az Argonnei erdőség nyugati részében csapataink előbbre haladtak. Január 5 én az erdőség keleti részében (Bois Court Chaussee) kezdett támadás egészen árkaingig jutott, az ellenséget azonban az egész vonalon a legsúlyosabb veszteségeik mellett ismét visszavertük hadállásainkból. A mi veszteségeink aránylag csekélyek.

Sennheintől nyugatra a franciák ismét kísérletet tettek a 425-ös magaslat birtokbavételére, de támadásaik a tüzelésünk közben összeomlottak. A magaslat a miénk maradt.

A Keleti hadszínterről.

Keleten nincs változás. A hadműveletek folytatását a képzelhető legkedvezőtlenebb időjárás nehezítette. Mindazonáltal előbbre jutottunk. (A miniszterelnökség sajtóosztályából)

Az oroszok Bukovinában készülnek.

Budapest, január 7. A Magyarországból kivonult oroszok az Ung völgyében Fenyvesvölgynél Lyuta völgyében Havasköznél állanak. Az ellenséges seregek között tegnap este ágyuharc fejlődött ki. Fenyvesvölgyben és Beregben is támadunk. Az oroszok Máramaros dél keleti részében és Bukovinában gyűjtenek nagyobb erőket.

Conrad nyilatkozata a háborúról.

Róma, január 7. Cesare Santona Laer Maritime munkatársának sikerült beszélgetést folytatnia Conraddal, aki többek közt elmondta, hogy meg van elégedve a helyzettel és az eddigi eredménnyel. Ma a főprobléma a lengyelországi csata. Szerbia másodrangú kérdés. Ottani haderőnket tetemesen redukáltuk. A bekövetkező téltől nincs mit félnünk, mert mint a kolerával megbirkóztunk épp úgy megbirkóztunk a téllal is. Bizunk benne, hogy a szövetség-qualitásos ereje le fogja küzdeni az oroszok számbeli erejét.

Harcok készülnek Bukovinában.

Budapest, január 7. (Hivatalos.) A magyar galíciai arcvonalon nyugalom van. A magasabban fekvő kerületeken gyenge fagy és kevés hó-

esés állott be. Dunajec mentén és Orosz-Lengyelországban egyes pontokon ágyuharc folyik. Bukovina déli részének kárpáti előterbe előretolt biztosító csapatainkat ellenséges tulerő elől a főszorosokon közelebb vontuk. Hőfer. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

IRODALOM

Az „Uj Idők“ 1915. évi folyamában Herczeg Ferenc kezd pompás regényt „Magdalenára két élete címmel. Bonna van ebben a regényben Herczeg Ferenc minden írói kiválósága, mely őt a magyar közönség legkedveltebb írójává tette. A legutóbb érkezett füzet többi közleménye is magas irodalmi színvonalon áll. Rákosi Viktor és Móricz Zsigmond elbeszélései, Mohácsi Jenő versei, Bronson Howard regénye teszik változatosabbá a füzetet, melyet szébbnél szebb illusztrációk díszítenek. Az Uj Idők e magyar családok kedvelt szépirodalmi lapja, amely méltán örvend nagy elterjedésnek. Előfizetési ára negyedévre 5 korona. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, Andrásy-ut 16. sz.

A Társaság. Farkas Imre gyönyörű, illusztrált költeménye díszíti A Társaság legutóbbi számának címlapját. A lap tartalma írásban és képen ezuttal is nívós és érdekes. Somlay Károly pompás novellája, Nádasdi Baán Achilles Háboru és szerelem című tárcája, Körmeny Viktornak Blowitzről írt érdekes cikke, Dobó Dezső dr naplójának folytatása, harctéri levél, színházi krónika teszik elevenné a sikerült szám tartalmát. Külön érdekessége alapnak a déli harctéren elhunyt ismert színművész, Csapó Jenő Viziók című szép költeménye, mely hattyúdala volt a mindenütt kedvelt, postalelkű művészeknek. Kedves verset írt Tóth László is. Az illusztrációk igen sikerültek és valamennyi aktuális; a legkedvesebb Petrás Sári pompásan sikerült fényképe. A Társaság előfizetési ára egész évre 18 K, félévre 10 K, negyedévre 5 K. Szerkesztőség és kiadóhivatal Budapest, Ritz-szálló.

A „Vasárnapi Ujság“ január 3 iki ujévi száma egyre nagyobb gazdagságot ontja a harctéri képeknek. Itt jelennek meg először a magyar sajtóban eredeti képek, Jelfy Gyula fölvételei a lengyelországi harctérről, ahol a mieink a németekkel együtt küzdenek, a limanovai történelmi nevezetességű huszár-rohamot s galíciai harctereink egyéb jeleneteit Balogh Rudolf fényképezte, Pásztor Árpád azokat a szibériai helyeket mutatják be, ahol az oroszok a hadifogságba jutott katonáinkat tartják. Szépirodalmi olvasmányok: Szemere György új regénye, amely a magyar társadalmi élet új színét rajzolja meg, Binder Kriegerstein német író hosszabb elbeszélése az orosz japán háboru idejéből, stb. Egyéb közlemények: Herman Ottó arképe és nekrológja, érdekes cikk Jókairól, aki a mai háboru menetét előre megjósolta, a háboru napjait s a rendes heti rovatok: Irodalom és művészet. Sakkjáték. Halálozás stb. A „Vasárnapi Ujság“ előfizetése negyedévre öt korona. Megrendelhető a „Vasárnapi Ujság“ kiadóhivatalában (Budapest, IV. Egyetem-u. 4.).

Mária-Kongregáció. Hitbizalmi képes havi folyóirat. Szerkeszti Bangha Béla S. J. (Megjelen havonként egyszer) Előfizetési ára: tömegesen rendelve (20 példány) egy évfolyam 1 kor., külön rendelve 2 korona. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VIII., Mária-utca 25. — Legujabb

száma most jelent meg a következő gazdag és változatos tartalommal: 1914. karácsonyán. (Vers.) Novák János. — Et verbum caro factum est. Farkas Alberik S. O. Cist. — Ünnepek. — Alma Redemptoris Mater. (Vers.) Fordította: Ivády Lajos. — Háborús epizódok. — Szélszélzetek. Kóródi Katona János. — Amig nem késő... — Levelek egy Mária leányhoz. Laci bácsi. — Szent Bernát élete. III. Dr. Várkonyi Fidél S. O. Cist. — Eltévélkedettek gyámola. — Sajtó és újév. — Kongregációi élet. — Irodalom. — Telefon.

Magyar Kultúra. Társadalmi és tudományos szemle. (Megjelen havonként kétszer: 5 én és 20-án. Évi ára 12 korona. Budapest, VIII., Horánszky-u. 20.) — Legújabb száma most jelent meg a következő gazdag és változatos tartalommal: Tanulmányok: XV. Benedek pápa és első körlevele. Dr. Szeghy Ernő. — Hareban elesett főpapok. Böleskey Ödön. — Haecel muzeuma a természettudomány világában. I. Hajós József Tárca: Az özönvíz után. Pokorny Margit Pajzs és kard: Levélszokrány. 38. A kereszténység csodái és a rendkívüli idegállapotú jelenségek. Hathayer Ferenc S. J. — Illetékes helyről... sk.

Szemlék és kritikák: Társadalomtudományi szemle. Burján Károly. — Könyvek: Dr. Biró Vencel. A római katolikusok helyzete és hitélete Erdélyben a jezsuiták első betelepítése idején. Szittyay Dénes S. J. — Eckinger Nep. János S. J. A katolikus intézeti nevelés elmélete és gyakorlata. Károly Ignác. — Csehov Antal. Dráma a vadászaton. — k. Napló: Ukrajna és az ukrániaiak. Burján Károly. — Galicia üszkös falai alól. — sk. — Katonák és némely újságírók. B. K.

A háború és az olvasóközönség. Szinte fölösleges munkát végzünk, mikor az évforduló alkalmából felhívjuk a t. olvasóközönség figyelmét az előfizetés megújítására. Ki lehetne ma el csak egy napig is újság nélkül? A Pesti Hírlap kiadóhivatala egyszerűen utal arra hogy amit a háború okozta nehézségek mellett és a szigorított cenzura korlátai közt megtehetett, mindent megtett, hogy folyton bő tartalmu lapot és hiteles értesítéseket nyújthasson előfizetőinek. A Pesti Hírlap előfizetői az új év alkalmával abban a kedvezményben is részesülnek, hogy ingyen és teljesen bérmentve, vagyis minden postai díj beküldése nélkül megkapják a Pesti Hírlap 1915. évi nagy képes naptárát, mely immár 25 ik évfolyamába lépett s az idén különösen gazdag tartalommal és pompás mélynyomású képekkel jelent meg. De egyéb kedvezményt is élveznek a Pesti Hírlap előfizetői, mert kedvezményes áron rendelhetik meg a Divat Szalont, Az Érdekes Újság című nagyszabású és gyönyörű kiállítású képes hetilapot, valamint a Kis Érdekes Újságot is. A Pesti Hírlap előfizetési ára egy hónapra 2 korona 80 fillér, két hónapra 5 korona 60 fillér, egy negyedévre 8 korona. A Divat Szalon-nal együtt negyedévre 10 korona 50 fillér. Az Érdekes Újság című képes hetilappal együtt negyedévre 10 korona 80 fillér, félévre 21 korona 60 fillér. A Kis Érdekes Újsággal együtt: negyedévre 9 korona 80 fillér, félévre 19 korona 60 fillér. A négy lap együtt negyedévre 15 korona 10 fillér. Az előfizetési összegeket legcélszerűbb postautalványon megküldeni a kiadóhivatalnak: Budapest, V., Vilmos császár-ut 78. sz.

Regényesarnok.

Modern Bar Kochba.

— Regény. —

Irtta: Cseres Andor. 63.

Mikor a lord azt mondta, hogy legyen olyan mint az anya, Magdolna anyjára gondolt, pillanatra maga előtt látta a szülei házát és mélyen felsóhajtott, mi volt az ő anyja? — e pillanat alatt átözgett lelkén a mult minden szennyével és utálatosságával és amikor arra gondolt, mintha új lelket kapott volna, fölemelte fejét és büszkén válaszolta:

— Bizalmadat nem pazarlod méltatlanra.

Kilovagoltak, de Ellen nélkül, akinek szorgos dolga akadt, mert lord Sidny Boltoat várta, akinek meg kellett érkezni.

Károly és apja közre vették az asszonyt.

— Mondd csak, anyám, milyen város Uganda fővárosa? — kérdezte az ifju csa azért, hogy beszélhessen valamit.

A lord neje nézett, erre nem tanította, ezt elfeledte megmondani.

— Az a város, fiam. — felelt nyugodtan Magdolna, — hát nem is város, amolyan hangyaboly féle sok-sok fészekből áll, pálmából, fagalyból meg pázsitból van összerakva.

A lordot meglepte a felesége gyors válasza, nem is gondolta, hogy ilyen találóan tudja lefesteni, mert nem tudta, hogy az asszony Bomlód határában annyi cigányputrit látott, hogy Uganda fővárosa helyett képes volt ilyen putrivárost elképzelni.

— Uralkodott akkor Utésa császár? — kérde az ifju.

— Nem fiam, akkor mikor mi atyáddal odaérkeztünk, a hős császár már régen elköltözött a másvilágra, utána fiatal uralkodó ült vagy állott a trónon, ugy bizony.

— Hogy hívták? — kérdezősködött az ifju. Mtamasu! — válaszolt az anya minden gondolkodás nélkül férje nagy bámulatára.

Pedig ezt a nevet az asszony úgy röptiben maga találta ki, még pedig a Mtasa és a megfordított Samu összetételéből megahagyván az előbbiből a Mta három betűt.

Folyt köv.

A szerkesztésért idelglenesen felelős:
Dr. PAPP KÁROLY.

8235—1914. eln. szám.

Hirdetmény.

A m. kir. Belügyminister ur 9059—Res. sz. körrendelete az ellenségtől zsákmányolt fegyverek stb. kirakatokban való kiállítása megszüntetése tárgyában.

Mivel utóbbi időben többször előfordult, hogy egyes kereskedők s ezek között különösen fegyver- és lőszer kereskedők, kirakataikban ellenségtől zsákmányolt fegyvereket és felszerelési cikkeket állítottak ki.

Mint hogy ez az eljárás ugy az üzlet-talajdonosok, mint a nagyközönség körében is kétségkívül azt a hitet kelthetné, hogy ezek a cikkek az üzleti forgalom tárgyai, holott e tárgyak feletti rendelkezésre a katonai kincstár tart igényt, figyelmeztetem különösen a kereskedői üzletek tulajdonosait, hogy ellenségtől zsákmányolt fegyvereket és felszerelési cikkeket sem kirakatban kiállítani, sem pedig egyébként forgalomba hozni nem szabad, hanem azokat is a helybeli katonai parancsnoksághoz, vagy pedig az ellen-

őrzéssel megbízott városi rendőrfőkapitánysághoz be kell szolgáltatni.

Nagyvárad, 1914. december hó 30-án.

Rimler Károly
polgármester.

Belépési felhívás

a „Polgári takaré- és segélyszövetkezet”
20-ik évtársulatába.

A „Polgári takaré- és segélyszövetkezet” 1915. január 1-én új évtársulatot nyitott, mely 156 héten át, vagyis 1917. év végéig tart. — Mindenki tetszésszerinti számban jegyezhet üzletrészeket s minden üzletrész után hetenként 1 korona fizetendő. A három év eltelté után az évtársulat feloszlik s az összes jövedelem a résztvevők között felosztatik és mindenki megkapja a befizetett tőkét a felmerült haszonnal együtt.

A szövetkezet célja a takarékoságot előmozdítani és önségélyt nyújtani, amennyiben minden tag heti betétei által önmagának tőkét gyűjt, mely a heti részletekben való befizetések dacára is a takarékpénztári kamatozásnál magasabb nyeresémet osztalékot hoz és mert minden tag az általa befizetett összeg 9/10 részét minden előleges bejelentés nélkül kölcsönkép felveheti.

Vidéki tagok a heti fizetéseket postai csekklapok útján teljesíthetik.

A szövetkezetbe való belépés alkalmával üzletrészenként 50 fillér beiratási díj fizetendő s egy heti részlet lefizetése után már mindenki megkapja saját nevére írt könyvecskéjét.

Szövetkezetünk jelenlegi tisztelt tagjait, valamint mindazokat, kik az 1915. január 1-től kezdődő 20-ik ciklusnak tagjai óhajtanak lenni, felkérjük, hogy a felvétel iránt intézeti üzlethelyiségünkben (Koszták Lajos-utca 6. szám) mielőbb jelentkezni sziveskedjenek

Nagyvárad, 1914. december hó.

A „Polgári takaré- és segélyszövetkezet”
igazgatósága.

Hirdetések

felvételnek a kiadóhivatalban.

MÁSOLAT.

Hirdetmény.

A m. kir. miniszteriumnak 9090—1914 M. E. számú rendelete, a buzában vagy rozsbán kötelezett terménybeli járandóságok tárgyában.

A m. kir. miniszterium a háború eseteire szóló kivételes intézkedésekről alkotott 1912. LXIII. t.-c. 16 § ában nyert felhatalmazás alapján a buzában, vagy rozsbán kötelezett terménybeli járandóságok tárgyában a következőket rendelti:

1. §. A ki terménybeli járandóságul (javadalalmazásul) bizonyos mennyiségű buzának vagy rozsnak szolgáltatására van kötelezve, annak a jelen rendelet hatálya alatt e járandóságnak esupán kétharmadrészét szabad buzában, vagy rozsbán kiszolgáltatnia: egyharmadrésze helyett pedig ugyanannyi mennyiségű árpát, vagy tengerit kell kiszolgáltatnia és az értékkülönbötet a hatóságilag megállapított legmagasabb árak szerint számítva készpénzben kell megfizetnie.

2. §. A ki 1. § ban meghatározott terménybeli járandóságot (javadalalmazást) kétharmadrésznél nagyobb mennyiségben szolgáltatja ki buzában vagy rozsbán, kihágást követ el és kétszáz koronáig terjedhető pénzbüntetés-sel büntetendő.

Budapest, 1914. december hó.

Gróf. Tisza István s. k.
m. kir. miniszterelnök.

Belépési felhívás

a Népszövetségi Hitelszövetkezet III-ik évtársulatába.

A Népszövetségi Hitelszövetkezet 1915 január 1-én III-ik évtársulatát nyitotta meg.

Az első 2 üzletév, — dacára a nehéz megélhetési viszonyoknak, — igen szép eredménnyel folyik.

Belépni szándékozók üzletrészeket jegyezhetnek még most is a hivatalos órák alatt a szövetkezet helyiségében (Szilágyi Dezső-u. 5. sz. a.) Egy üzletrész heti 20 fillér befizetésre kötelez, s ki-ki annyi üzletrészt jegyez, amennyit akar. Felvételi díj üzletrészenként, 10 fillér. 3 év múlva az évtársulat feloszlik; a tagok a befizetett összeget kikapják s a reájuk eső nyereséget is.

A tagok a befizetett összeg $\frac{1}{6}$ részéig a szövetkezettől olcsó kamatra kölcsönt is kaphatnak, mely 3 év alatt fizethető le. Azonfelül betáblázásra, értékpapírra, vagy váltóra, bármily összeg erejéig.

A tiszta haszon és nyereség teljes egészében a tagok között osztatik fel, s kiki heti betétje arányában részesedik.

A szövetkezet elfogad betéteket is, s azokat legmagasabb kamatlábbal kamatoztatja. Tőkekamatadót a szövetkezet fizeti.

Bizalommal kérjük a belépni szándékozókat, sziveskedjenek szövetkezetünk helyiségében részjegyeket jegyezni.

Teljes tisztelettel

Népszövetségi Hitelszövetkezet.

Katonai ruhákat az összes fegyvernemek részére, a mai áron alul előírás szerint és gyorsan készít Darabont Gy. és Tsa elsőrendű polgári és katonai ruházati intézete. A legfinomabb szövet különlegességek, iltöny és téli kabátokra felöltőkre állandóan raktáron. Nagyvárad, Szilágyi-Dezső-n 6. Sonnenfeld palota. Telefon 980. szám.

Gépmestertanonc

felvétetik

a Szent László-nyomda r.-t.-nál
Szilágyi Dezső-utca 5. szám.

Nagyvárad város VILLAMOS MŰVE

Iroda és raktár: NAGYVÁRAD, Vár-tér 1.

Ertesítjük a t. közönséget, hogy a

Wolfram lámpák

ára olcsóbb lett, **Wolfram** és egyéb izzólámpák nagy raktára **legolcsóbb áron** a közönség rendelkezésére áll. Telefon rendelés, ráfizetés nélkül házhoz szállítjuk.

Egész éjjel ügyeletes szolgálat.

Költségvetések ingyen.

Telefon száma 514.

Elvállaljuk villamos világítási és erőátviteli berendezések felszerelését.

Csillárok,

izzólámpák

állandóan nagy választékban kaphatók.

Villamos motorok

$\frac{1}{4}$ lóerőtől minden nagyságban.

Főszereplő telefonja 55. sz.

Van szerencsém Nagyvárad és vidéke nagyrészt közönségének szives tudomására hozni, hogy

Nagyváradon, Rákóczi-ut 19. sz. alatt a mai kor igényeinek megfelelő

műköszörűldét

nyitottam.

Elvállalok mindennemű borotvák, kések, ollók, hajvágógépek huszörögépek, ló- és juhnyírógépek javítását és köszörűldését. Raktáron tartok mindennemű bel- és külföldi illatszerek, fej- és arcápoló piperezereket, mindennemű acél-árukat, ugyint borotvát, ollót, hajnyírógépet yukszemvágó, papír-, zseb- és tollkést, valamint az összes fodrászati cikkeket. A nagyrészt közönség szives pártfogását kérve, vagyok kiváló tisztelettel

Koller Ágoston mű-
köszörűs

Nagyvárad város rendőrkapitányi hivatalától.
69-1915. szám.

Felhívás.

A helybeli terménykereskedőkhöz és termelőkhöz.

A m. kir. miniszterium 1914. évi december 24-én 9227. szám alatt kiadott rendeletével a zabért követelhető legmagasabb árát súlymennyiségre való tekintet nélkül méter mázsánként (100 kg.) 24 Huszonnégy koronában állapította meg.

A hadsereg céljaira szükségelt zab beszerzésének biztosítása céljából felhivom a város területén levő zabtermelőket és terménykereskedőket, hogy ezen felhívástól számított 8 nap alatt a saját vetőmag és saját gazdasági szükségleteiken felül levő egész zabkészletüket, kivétel nélkül mindenki irásban vagy szóval a rendőrkapitányi hivatal II. emelet 8. számú szobájában Horváth Géza rendőrkapitánynál jelentsék be.

Nagyvárad, 1915. január 2.

Gerő,
rendőrkapitány.

Első nagyváradai cementipar.

Készíték granitó, terazzo, mőkő és minden a szakmába vágó munkálatokat, házi csatornázásokat a városi mérnöki hivatal előírása szerint, személyes felügyeletem mellett. Kivanatra angol closet berendezéseket a legelőnyösebb fizetési feltételek mellett a leglelkismeretesebb és legmesszebb menő jóállás mellett készítek. A nagyrészt közönség becses pártfogását kari tisztelettel

NUTTA JAKAB

cement és betonművek vállalata
Szaniszló-utca 67. szám. (Saját ház.)